

1. Μετάφραση από τα ρουμανικά των στ. 23-31: «γράμμα μου στο χέρι του αφέντη Κυρίλλα για να είναι γνωστό ότι μου έδωσε αυτός χρήματα για τις ανάγκες μου [:'πού χειάζομαι'] ουγγρικά F 100 ''- δηλαδή εκατό με τον τόκο τους στα εκατό [[έξι]] δέκα και αν τυχόν τον βρεί θάνατος να έχω να δίνω στην εκκλησία των Γραικών τα μισά και τα μισά στην εκκλησία των Φραγκισκανών, και για μεγαλύτερη ασφάλεια υπογράφομαι πιο κάτω προς γνώση. 1753 στις 15 φεβρουαρίου εγώ ο Πέτρος Ντόντερ [:Θεοδώρου] πληρωτής».
2. Πρβλ. εγγρ. 152. Βλ. και ΕΚΣ, σσ. 202 (κα').

154

1768/I/28

χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

978/φφ 71v-72r

σχ. 146, 152, 156

Απόφαση οριστική. Συμβιβασμός πιστωτών (concursum creditorum). Εκτελεστής διαθήκης. Συναίνεση του οφειλέτη για τη ρύθμιση των χρεών. Συμψηφισμός προηγούμενων καταβολών. Απαγόρευση εξόδου (ὄπρισμα) και αποτελέσματά της.

^{19/} ||1768|| τῇ 28 ἰαννουαρίου ἐπαρησιάσθ(ει) πάλιν ὁ ἄρχον Κόλερης ^{20/} μὲ τὸν Δημήτρη Σουφραν διὰ τὸ χρέος ὅπου χραιωστ(εῖ) τοῦ Μπάρτ ^{21/} ἔστωντας καὶ νὰ ἐκρήθικαν πολλότατες φορές, καὶ ἐπῆγαν καὶ (εἰ)ς τὸ ^{22/} Ἑκλαμπρον τεζαουραριάτο, διὰ νὰ τελ(ει)ώσουν ἐκ(εῖ)<.> μὴν ἡμ^{23/} πορῶντας ὅμως οὔτε ἐκ(εῖ) νὰ τοὺς τελειώσουν τὴν κρήσιν τοὺς ^{24/} ἔστηλαν πάλιν (εἰ)ς ἡμᾶς, διὰ νὰ τοὺς δικαιώσωμεν. ὅθεν ἐξετά^{25/} ζοντες καταλεπτῶς τὰς διαφοράςτους, καὶ ἐρωτώντας ὄλλους τοὺς κρε^{26/} διτόρους, ἐάν θέλουν ὄλλοι νὰ ἔμβουν (εἰ)ς τὸ κονκούρσο, νὰ ξε^{27/} πληρωθοῦν μέ ὅτι καὶ ἂν τοῦ εὐρέδη ἤγουν πρᾶγμα καὶ ἕτερα. ^{28/} (εἰ)ς τὸ ὅποιον ὁ κύρ Μανικάτης δὲν ἠθέλησεν μέ κανέναν ^{29/} τρόπον νὰ σέβῃ (εἰ)ς τὸ κονκούρσον μέ τὸ νὰ μὴν (εἰ)ναι ἄσπρα ^{30/} τῆς ἐντιμότητόςτου τά ὅσα χραιωστ(εῖ) ὁ Σουφρας ἀλλὰ τοῦ μα^{31/} καρήτη Κῶνστα Μανόλη τά ὅποια (εἰ)ναι ἀραδιαζμένα // κατὰ τὴν διάταν τοῦ μακαρήτου, {εἰ} <οί> δέ ἐπίλοιποι κρεδιτόριδες ^{2/} ὁ τε Μπάρτης, κύρ Γιαννάκης Τζίνγγου, καὶ κύρ Κωνσταντίν(ος) ^{3/} Ἀρπάσης ὅπου ἔχουν νὰ πάρουν οὖν(γγρικά) F ἕως 900'' – νὰ ἔχουν νὰ ^{4/} ἔμβουν (εἰ)ς τὸ κονκούρσον πέρνοντες πρᾶγμα καὶ ἕτερα ὅσον ^{5/} νὰ ξεπληρωθοῦν. (εἰ)ς αὐτὸ ἐρωτώντας καὶ τὸν κύρ Δημήτρη Σουφραν ^{6/} ἔστερξεν (εἰ)ς τὴν ἄνωθεν ἀπόφασιν. ὑποσχόμεν(ος) μάλ्लιστα, ὅτι ^{7/} τά ὅσα δὲν ἠδελαν φθάσῃ<.> ἔξω ἀπὸ τὸ πρᾶγμα<.> ἕως νὰ γεμ^{8/} σουν τὰ ἄνωθεν ὅπου χραιωστ(εῖ) τοὺς κρεδιτόρους ὅπου κάμουν τὸ κον^{9/} κούρσο

νὰ ἔχη νὰ τοὺς εὐχαριστῇ ἢ μέ ὁμολογίαν ἢ μέ ὅτι καί ¹⁰/ ἂν ἡμπορέσῃ, ὅμως παρακαλ(εῖ) διὰ νὰ ξεπεσθῇ τό ὑπε¹¹/ρήσιον διάφορον ὅπου ἔπῃρεν ὁ οἰκοκύρης του Μπάρτης, τό ὅποῖ¹²/ον καὶ εὐρέδῃ εὐλογον διὰ νὰ ξεπεσθῇ κατὰ τό δίκαιον.

¹³/ ὅσον δέ διὰ τό ἐμπόδιον ὅπου τοῦ ἔκαμεν ὁ οἰκοκύρηστου ὀπρίζον¹⁴/ τὰς τον διὰ νὰ μὴν πηγένη ἔξω (εἰς) τὰ πανηγύρια, διὰ ναμάση ¹⁵/ τὰ βερεσιεδιά του καὶ νὰ πολήσῃ τό ὀλιγιστόν του πρᾶγμα, μέ ἄλλον ¹⁶/ ὅπου ἔγινεν ἐγγυητής ὁ κύρ Γιαννάκης Τζίνγγου διὰ τόν ¹⁷/ ἄνωθεν Σοῦφραν, δὲν ἠθέλησεν νὰ τόν ἀφήσῃ, τό εὐρίσκο¹⁸/μεν εὐλογον δικαῖως νὰ ἔχη νὰ πάρῃ <μόνον> πρᾶγμα ὁ Μπάρτης διὰ ¹⁹/ νὰ ξεπληρωθῇ καὶ ἔστω (εἰς) ἔνδ(ει)ξιν.

²⁰⁻²⁸/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς πρ, Ἰωάννης τζηγγ(ού) πρω, Μανικάτης Σαφράν(ος) πρ, Κόνσταντήνος, Αρπασίς πρ, χ(ατζῆ) πετρου λουκα, πέτκος πέτρ(ου) [χ.γρ.(;)], Γιάννης Μαυρωδῆς [χ.γρ.(;)], Παλαιολόγης Δημητρί(ου) περτζέπτορας πρω, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος πρ, διμιτρι σουφρα με τω δελιμαμου εσ<τ>ρεσα.

Η εγγραφή αυτή μας δίνει μια σαφή εικόνα του τρόπου με τον οποίο διενεργούνταν ο πτωχευτικός συμβιβασμός, πριν αυτός υπαχθεί στη δικαιοδοσία ειδικού δικαστηρίου. Το Προνόμιο που παραχώρησε στην Κ η αυτοκράτειρα Μαρία Θηρεσία (1777) ρύθμιζε αυτή την ειδική δικαιοδοσία και προέβλεπε την εφαρμογή των διατάξεων του Διατάγματος της ιδίας (1772) περί πτωχευτικού συμβιβασμού και χρεωκοπίας¹.

Η μορφή του πτωχευτικού συμβιβασμού που συνάγεται από την εγγραφή ήταν εκείνη ενός απλού δικαστικού συμβιβασμού για τη σύμμετρη ικανοποίηση των πιστωτών με εμπορεύματα του οφειλέτη που αδυνατούσε να καταβάλει τα χρέη του. Η όλη διαδικασία έτεινε στη διευκόλυνση του οφειλέτη να εκπληρώσει ολόκληρη την παροχή του σε είδος αμέσως, ή και αργότερα σε χρήμα. Δεν απαγορευόταν η μετά τον συμβιβασμό εμπορική δραστηριότητα και κυκλοφορία του πτωχού («μουφλούξη») έξω από το Σιμπίου ή την Τρανσυλβανία για να συγκεντρώσει χρήματα για την εξόφληση των πιστωτών. Διαπιστώνεται έτσι μέσα από τις επιλογές του Κριτηρίου, μια συνειδητά ευέλικτη στρατηγική της Κ για τη στήριξη των μελών της, είτε ήταν δανειστές είτε ήταν οφειλέτες, ώστε να μπορέσουν να συνεχίσουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα, που ήταν το ζητούμενο για την επιβίωση της εμπορικής παροικίας.

στ. 24-31 Προαιρετικός χαρακτήρας της συμμετοχής στον συμβιβασμό.

στ. 31-1[φ 72r] Ο παριστάμενος Μανικάτης Σαφράνος ήταν εκτελεστής της διαθήκης (ἐπίτροπος τῆς διατάς) του Κώνστα Μανόλη. Συνάγεται

ότι ο εκτελεστής της διαθήκης έπρεπε να αποδώσει στους κληρονόμους και κληροδόχους τα αναφερόμενα στη διαθήκη ποσά ή αντικείμενα, και επομένως δεν μπορούσε να μετάσχει στον συμβιβασμό.

στ. 4 «**ὅσον**»: μέχρι.

στ. 5-6 Οι όροι καθορίστηκαν από το Κριτήριο και συνήνεσαν σ' αυτούς οι πιστωτές και ο οφειλέτης.

στ. 6-9 Υπόσχεση του οφειλέτη ότι, αν δεν επαρκέσει το εμπόρευμα, θα ικανοποιήσει πλήρως τους πιστωτές για το υπόλοιπο του χρέους με χρεωστική ομολογία ή με άλλο τρόπο (: χρήματα, τιμαλφή, εκχώρηση απαιτήσεων, κλπ.)

στ. 10-12 Ικανοποιείται το αίτημα του οφειλέτη να εκπεσθεί το επί πλέον του κοινού επιτοκίου (6%) ποσό που είχε αναγκασθεί να υποσχεθεί στον ενάγοντα, προφανώς όταν είχε συμβιβασθεί με αυτόν (εγγρ. 146). Επομένως, ο όρος αυτός του συμβιβασμού θεωρήθηκε καταχρηστικός εκ των υστέρων, παρ' όλο που συμφωνήθηκε παρουσία του προεστού της Κ (εγγρ. 146 στ. 22).

στ. 13-19 Το Κριτήριο αποδέχεται το αίτημα του οφειλέτη να ικανοποιήσει μόνο με εμπόρευμα τον επισπεύδοντα Μπαρτ, θεωρώντας αυτόν υπεύθυνο για την έλλειψη ρευστότητας του οφειλέτη.

1. ΕΚΣ, σσ. 202-203. Τις σχετικές ρυθμίσεις του Προνομίου βλ. ό.π., σσ. 97-98 και σημ. 105-106, 396-397 και 402 (άρθρο VI, στα λατινικά και στην ελληνική του μετάφραση): το διάταγμα της Μαρίας Θηρεσίας, *Cridal-und-Falliten Ordnung* (4.7.1772), βλ. στου Fr. Schuler von Libloy, *Siebenbürgische Rechtsgeschichte*, Hermannstadt 1856.

155

1768/Ι/28

978/φ 72v

χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

Απόφαση προδικαστική. Εξύβριση και διαπληκτισμός σε δημόσιο χώρο. Προδεσμία για προσκόμιση αποδείξεων.

// ||1768|| τη 28 Ιαννουαρίου.

²/ ||Επρ||οτεστολόγησεν ό Κωνσταντίν(ος) Σήρμπος έναντίον του Πα:³/ σχάλη μπακάλη λέγοντας τό πῶς τόν άσχημολόγησεν ⁴/ (εί)ς τό παζάρη μαλόνοντες άναμεταξύ τους καί άναμεσα (εί)ς τά ⁵/ πολλά τά λόγια του (εί)πεν ό Πασχάλης ταλχάρην ⁶/ δια τό όποϊον τόν έρώτησάμεν έάν είναι άληθηνά τά λόγια ⁷/ αυτὰ; ό όποϊ(ος) άπεκρήθη τό πῶς δέν (εί)ναι

